

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА

УДК 330.142

*Жмуркевич А.Є.,
к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
факультету управління фінансами та бізнесу,
Танчак Я.А.,
к.е.н., асистент кафедри економічної кібернетики
факультету управління фінансами та бізнесу,
Орловська А.Б.,
к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
факультету управління фінансами та бізнесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ДІЯЛЬНІСТЬ БІРЖОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ СИСТЕМ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Постановка проблеми. Характерною ознакою сучасного етапу розвитку світового фінансового ринку є динамічна трансформація процесів біржової торгівлі, насамперед, шляхом впровадження та застосування інноваційних продуктів його суб'єктами, в тому числі – фондовими біржами. Це обумовлено впливом низки факторів: глобалізаційними процесами; фінансовими кризами, лібералізацією та уніфікацією законодавства; посиленням конкуренції між біржами; розширенням інструментарію біржової торгівлі.

Незначні масштаби вітчизняного біржового ринку у порівнянні із світовими аналогами вказують на низьку ефективність його функціонування. У зв'язку з цим актуальності набуває проблема аналітичної оцінки біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій досліджували провідні вітчизняні науковці та економісти, зокрема: Щербина А., Коротких С., Солодкий М., Іскренко Л., Кіров Б. та інші.

Однак, на сьогодні дана тема є неповністю розкритою. Зокрема, більш детального та ґрунтовного дослідження потребує діяльність двох провідних бірж, на яких торги проводяться виключно в електронному режимі, а саме: ПАТ "Фондова біржа ПФТС" і ВАТ "Українська біржа", та розробка власної моделі інтернет-трейдингу.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні та аналізі діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Комп'ютеризація всіх без виключення сфер людської діяльності останніми роками набрала стрімкої зростаючої динаміки. Інформаційні технології супроводжують та забезпечують усі економічні процеси. Можна стверджувати, що інформаційна революція зумовила суттєве збільшення світових фінансів [1, с. 88]. Варто визнати, що саме у сфері оброблення і поширення інформаційних потоків в останні десятиліття відбулися найглибші технологічні прориви.

Загалом поширення інформаційних технологій має доволі неоднозначний вплив на фактори економічної невизначеності: з одного боку комп'ютерні програмні засоби дозволяють детально проаналізувати господарські ситуації, з іншого – зростаюча динаміка інформаційних потоків посилює тенденції нестабільності. Широке застосування комп'ютерних технологій уможливило різке збільшення розриву між реальним та фінансово-спекулятивним секторами економіки.

Електронна торгівля цінними паперами на фондових біржах починається із відкриття рахунку, схема якого наведена на рис. 1.

В онлайн-торгівлі, як і в звичайній, важливе значення належить посереднику. У віртуальному світі торгівлі цінними паперами таку функцію виконують онлайн-брокери.

У табл. 1 подано підхід до поділу етапів розвитку онлайн-брокериджу в Україні за критерієм тарифікації даної послуги брокерами. Динаміка вартості послуги за 2009-2013 роки дозволяє констатувати про те, що в Україні ринок онлайн-брокериджу розвивається несистемно.

Водночас маємо факт поступового зростання кількості учасників торгів та частки індивідуальних інвесторів у загальному торговому обороті на «Українській біржі».

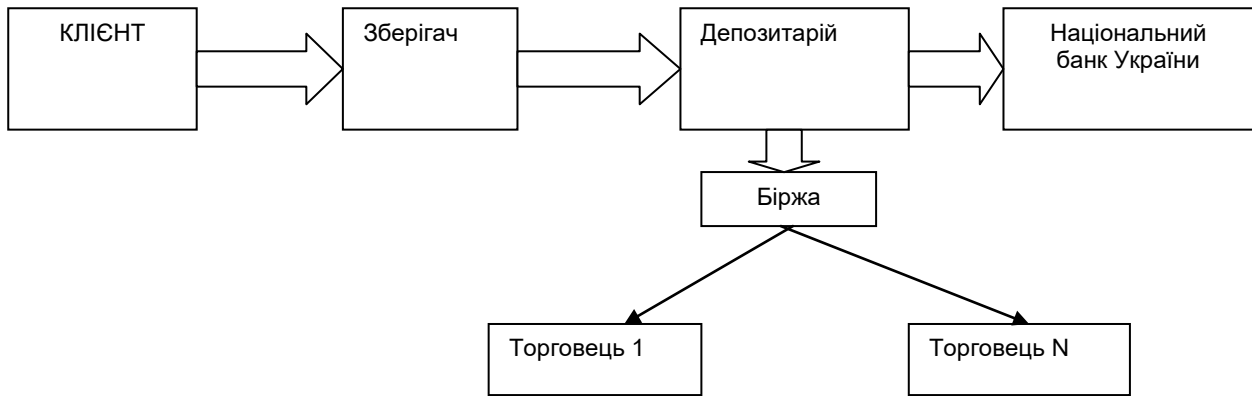

Рис. 1. Відкриття рахунку до початку торгівлі

Джерело : [8, с. 70]

Таблиця 1

Етапи розвитку онлайн-брокериджу в Україні за критерієм тарифікації, 2009-2013 роки

Етап	Період	Характеристика періоду	Кількість торгових рахунків фізичних осіб, шт.	Середня вартість послуг, грн./міс.	Частка фізичних осіб у обсягах торгів на «Українській біржі», %
1	березень 2009 р. – січень 2010 р.	Запуск ринку заявок на «Українській біржі»	1645	1967	15%
		Введення онлайн-розрахунку біржового індексу			
		Поява перших онлайн-брокерів, становлення Інтернет-трейдингу			
2	Січень 2010 р. – жовтень 2010 р.	Стрімкий розвиток Інтернет-трейдингу	4721	663	22%
		Зростання Індексу UX на 68% у 2010 р.			
		Зростання конкуренції між брокерами			
		Початок демпінгування вартості послуг онлайн-брокерів			
Запуск строкового ринку на «Українській біржі»					
3	жовтень 2010 р. – липень 2011 р.	Продаж бізнесу онлайн-брокерами	8319	96	27%
		Розгалуженість тарифних планів			
		Мінімальні демпінгові тарифи Інтернет-трейдингу			
4	липень 2011 р. – серпень 2013 р.	Встановлення єдиних тарифів на онлайн-брокеридж	14502	116	35%
		Розвиток супутніх послуг, в т.ч. допуск інвесторів на зарубіжні біржові ринки та ринок Форекс			
		Реформування депозитарної системи України, введення акцизу на операції з фондовими цінностями			

Джерело : [1, с. 89]

У табл. 2 наведено, порівняльні дані онлайн-торгівлі на вітчизняному та міжнародних ринках фінансових інвестицій.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика онлайн-торгівлі на вітчизняному ринку та міжнародних ринках фінансових інвестицій

Країна	Біржа	Початок розвитку інтернет-трейдингу	Середньомісячний об'єм угод, \$
США	NASDAQ	1995 р.	800-900 млрд.
Росія	ММББ	1999 р.	43-45 млрд.
Україна	Українська біржа	2015 р.	60-100 млрд.

Джерело : [7, с. 33; 8, с. 72]

Фінансово-економічна криза 2008–2009 років стимулювала багатьох до пошуку можливостей отримання додаткового заробітку. Одним із способів, який заслуговує на увагу населення країни, все частіше стає придбання акцій підприємств для отримання прибутку. Однак деталі купівлі та використання акцій українських підприємств залишаються невідомими широкому загалу. На сьогодні найпростіший спосіб – це використання Інтернет. На рис. 2 наведено загальну модель інтернет-трейдингу.

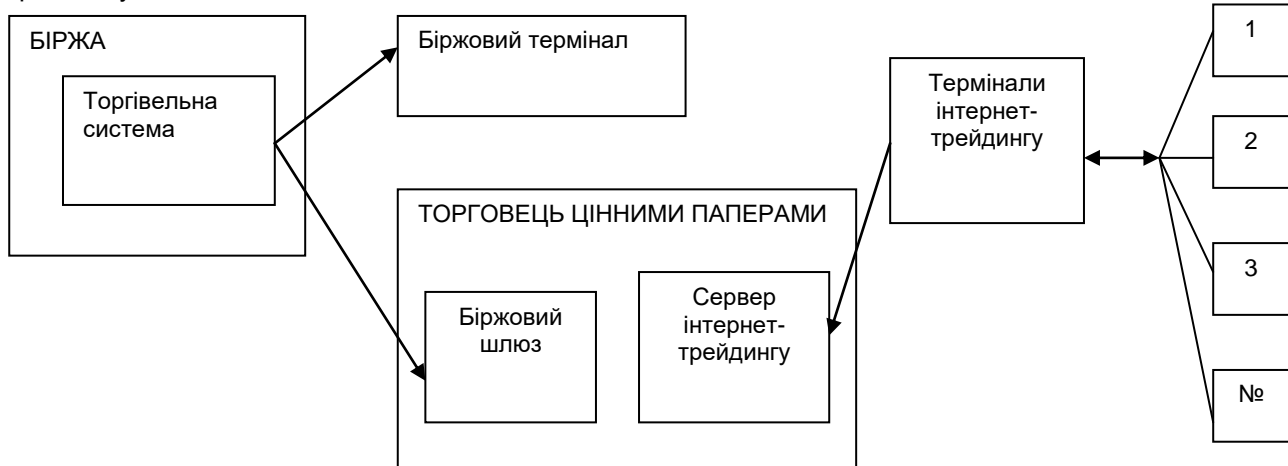

Рис. 2. Модель інтернет-трейдингу

Джерело : [2, с. 10]

Варто зауважити, що сам процес інтернет-торгівлі цінними паперами не є складним, хоча важливою необхідною умовою є наявність певного стартового капіталу для здійснення електронних торгів.

На сьогодні в Україні існує лише дві біржі, на яких торги проводяться виключно в електронному режимі, а саме: ПАТ “Фондова біржа ПФТС” та ВАТ “Українська біржа”.

Українська біржа (УБ) вийшла на фондовий ринок України в 2009 році. Активні торги почалися з березня місяця. Фактично УБ впровадила технологію інтернет-трейдингу в Україні. До її появи купити-продати акції через мережу Інтернет приватні інвестори не могли. Інтернет-трейдинг найбільш зручний і швидкий спосіб здійснювати торгівлю на фондовій біржі. Структура торгів на Українській біржі наведена на рис. 3.

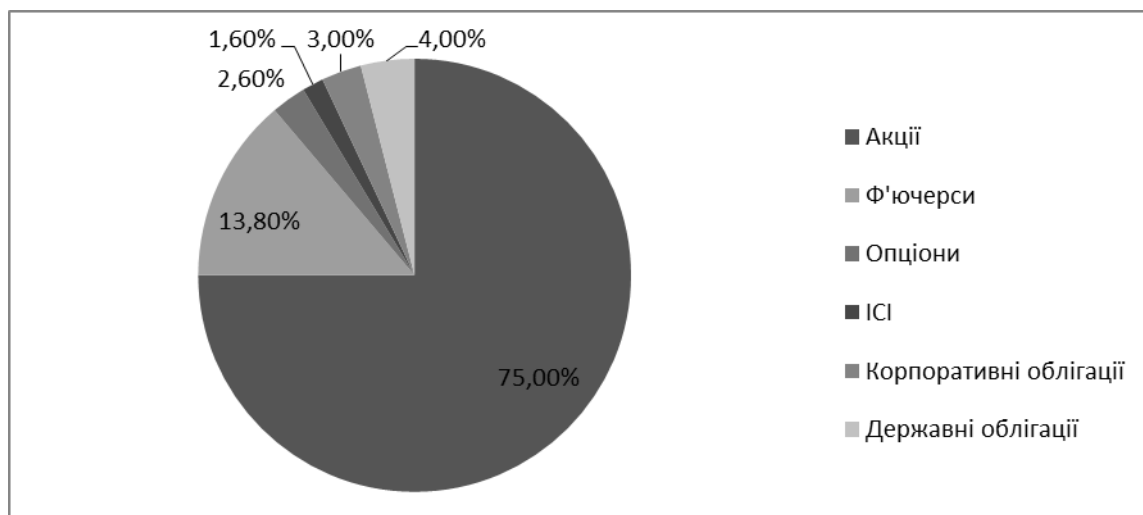

Рис. 3. Структура торгів на Українській біржі

Джерело : складено за даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

У 2014 році загальний обсяг торгів на «Українській біржі» знизився на 21% в порівнянні з 2013 роком і склав 8587992824 грн., а загальна кількість угод зменшилася за рік на 52% та досягла 495019. Обсяг торгів на фондовому ринку за минулий рік знизився на 8% та склав 7183157328 грн., а кількість угод, укладених на біржі, скоротилася на 22% та склала 337196. Обсяг торгів на строковому ринку «Української біржі» в 2014 році склав 1252025 контрактів (або 1404835496 грн.), що менше показника

минулого року на 63%, а кількість угод досягла відмітки у 157823. У структурі торгів за 2014 рік на ринок акцій припадало 75% сумарного обороту на «Українській біржі» або 6444 млн. грн., 14% на ринок ф'ючерсів або 1185 млн. грн., 3% на ринок опціонів або 219 млн. грн., 8% на ринки інвестиційних сертифікатів, корпоративних та державних облігацій або в сумі 740 млн. грн. На кінець 2014 року на «Українській біржі» було зареєстровано 13380 торгових рахунків [6, с. 2].

Індекс UX, що розраховується «Українською біржею», в 2014 році виріс на 13,54% з 910,04 до 1033,30 пунктів. Максимальне значення Індексу UX на торгових сесіях протягом року було досягнуто 30 липня і склало 1368,76 пунктів (50,41% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 21 січня і склало 821,17 пунктів (9,77% падіння з початку року) [6, с. 3].

Найбільше зростання Індексу «Української біржі» за підсумками дня було зафіксовано 24 лютого (+15,21%), найбільше падіння відбулось 3 березня (-11,73%) [6, с. 3].

Обсяг торгів на фондовому ринку у 2014 році впав на 8% та склав 7183157328 грн., а кількість угод, укладених на біржі, скоротилася на 22% і склала 337196. На ринку акцій за минулий рік було проведено 337196 угод на загальну суму 6444 млн. грн. або на 25% більше за аналогічний показник 2013 року.

На ринку державних облігацій було здійснено 442 угоди на суму 344 млн. грн., що на 915% вище минулорічних показників. На ринку корпоративних облігацій було зареєстровано 1531 угоди на загальну суму 261 млн. грн. або на 90% менше, ніж роком раніше. На ринку інвестиційних сертифікатів у 2014 році відбулось 19475 угоди на суму 135 млн. грн., що на 56% більше показника 2013 року.

Щодо РЕПО операцій, то торговий оборот склав 4593 млн. грн., що на 39% вище аналогічного показника 2013 року. Список доступних інструментів на фондовому ринку «Української біржі» на кінець 2014 року включав у себе 175 акцій, 31 сертифіката ICI (у тому числі, 1ETF-фонд) та 106 облігацій. Індекс UX, що розраховується «Українською біржею», в 2014 році виріс на 13,54% з 910,04 до 1033,30 пунктів. Індексний кошик на 31 грудня 2014 року складався з 10 найбільш ліквідних цінних паперів, серед яких найбільш увагу мали акції:

- ПАТ «МоторСіч» (22,7%);
- ПАТ «Центренерго» (19,3%);
- ПАТ «МКАзовсталь» (13,7%) [3, с. 3].

Варто зауважити, що з 16 вересня 2014 року вступили в силу зміни у параметрах Індексу українських акцій UX. Так, у розрахунках індексного кошику були змінені акції ПАТ «Укрсоцбанк» на цінні папери ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод».

Галузева структура індексного кошика представлена металургійним (частка 17,3%), коксохімічним (2,5%), нафтогазовим (7,2%), енергетичним (30,9%), машинобудівним (31,6%) і фінансовим (10,5%) секторами. Лідерами обороту в 2014 році стали акції «МоторСіч», торговий обсяг по яких склав 445226483 грн., на другому місці папери «Укрнафти» – 343074226 грн., далі йде «Центренерго» – 309597031 грн. Частка зазначених цінних паперів у загальному обороті склала 18,63%, 14,36% і 12,95% відповідно (рис. 4).

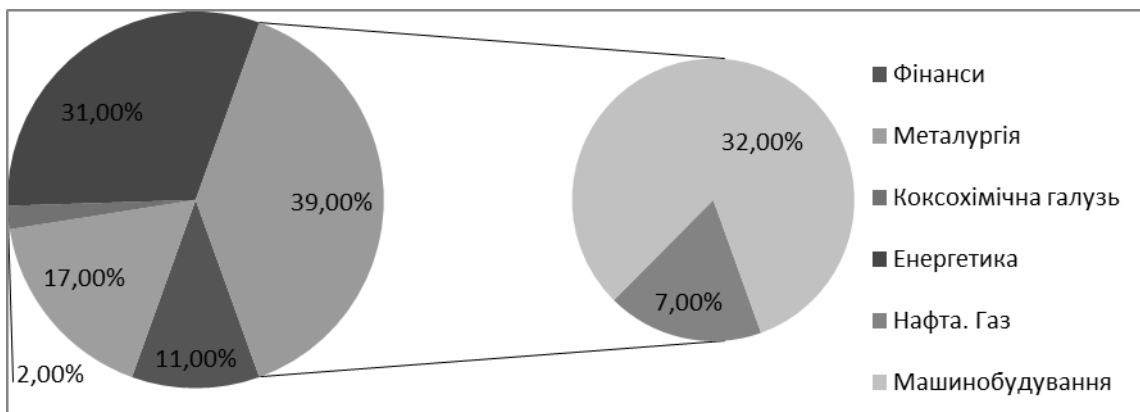

Рис. 4. Галузева структура індексного кошика, станом на 31 грудня 2014 року

Джерело : складено за даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

За підсумками 2014 року, серед лідерів зростання зафіксовано акції «АвтоКрАЗу», які додали 252,76% і досягли ціни 0,115 грн. за акцію, «ДТЕКДніпроенерго», які виростили на 215,86% до 694,9 грн. та «ДТЕККриворіжсталь» на 159,21% до 1,97 грн. з акцію [6, с. 4].

Лідерами зниження ціни в 2014 році стали акції «Донецьк-гірмаш», падіння котирувань яких склало -96,83% до 0,0127 грн., «ДТЕК Донецькобленерго» – 86,60% до 3,35 грн. і «Донецьккокс» – 76,20% до 0,2 грн. за акцію. За обсягом торгів на фондовому ринку в 2014 році найбільш активними учасниками стали: СПТОВ «ДрагонКапітал», ТОВ «ФК«Укрнет», ТОВ «УНІВЕРКапітал» (табл. 3).

Таблиця 3

Лідери зростання та падіння на Українській біржі

Код	Назва	Остання ціна, грн	Зміна, %	Обсяг, грн
Лідери зростання				
KRAZ	АвтоКрАЗ	0,115	252,76%	3628164
DNEN	ДТЕК Дніпроенерго	694,9	215,86%	18402477
KREN	ДТЕК Крименерго	1,97	159,21%	8630174
ZHEN	ЕК Житомиробленерго	1,989	121,00%	3024840
PGOK	Полтавський ГЗК	16,48	114,03%	30344439
Лідери падіння				
DGRM	Донецькгірмаш	0,0127	-96,83%	1108367
DOON	ДТЕК Донецькобленерго	3,35	-86,60%	5902152
DKOK	Донецьккокс	0,2	-79,20%	2553687
DOMZ	Донецький металургійний завод	0,017	-77,92%	2565336
SVGZ	Стахановський вагонобудівний завод	0,3	-76,92%	2783169

Джерело : складено за даними ПАТ «Українська біржа»

Крім Української фондової біржі, електронні торги цінними паперами проводяться на ПАТ «Фондова біржа ПФТС». Загальна оцінка таких торгів наведена на рис. 5.

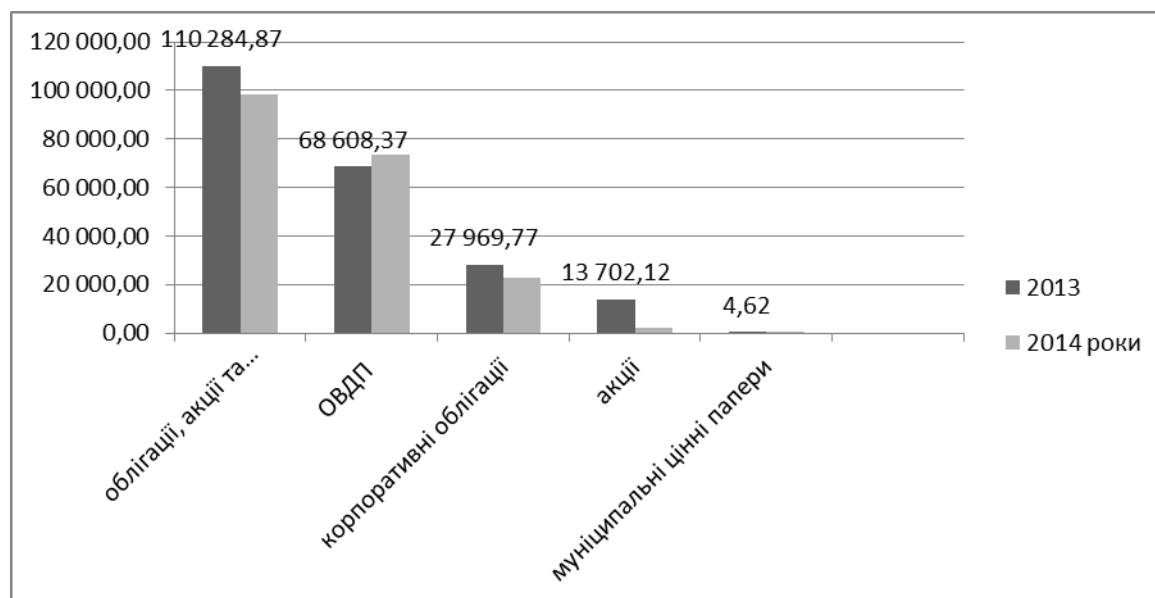

Рис. 5. Динаміка електронних торгів на ПАТ «Фондова біржа ПФТС», млн. грн.

Джерело : складено за даними ПАТ «Фондова біржа ПФТС»

Із рис. 5 бачимо, що обсяг торгів ОВДП, корпоративними облігаціями, акціями та муніципальними цінними паперами на ПАТ «Фондова біржа ПФТС» у 2014 році зменшився порівняно з аналогічним періодом 2013 року майже в 1,1 рази і становив 98590,67 млн. грн. (у 2013 році – 110284,87 млн. грн.). У 2014 році обсяг торгів за окремими інструментами на ПАТ «Фондова біржа ПФТС» мав таку динаміку: за ОВДП – збільшився майже в 1,1 рази і становив 73775,84 млн. грн. (у 2013 році – 68608,37 млн. грн.); за корпоративними облігаціями – зменшився більше ніж у 1,2 рази і становив 22686,93 млн. грн. (у 2013 році – 27969,77 млн. грн.); за акціями – зменшився більше ніж у 6,4 рази і становив 2124,58 млн. грн. (у 2013 році – 13702,12 млн. грн.); за муніципальними цінними паперами – зменшився майже в 1,4 рази і становив 3,33 млн. грн. (у 2013 році – 4,62 млн. грн.) [5, с. 2].

Аналіз обігу цінних паперів свідчить про те, що в 2014 році найбільша частка операцій за всіма цінними паперами на ПАТ «Фондова біржа ПФТС» припадала на державні облігації (73,90%). Операції з корпоративними облігаціями посіли друге місце в торгах усіма інструментами на ПАТ «Фондова біржа ПФТС», їх частка становила 22,73% від загального обсягу торгів на біржі. Підсумки торгів на ПАТ «Фондова біржа ПФТС» наведені в табл. 4.

Аналіз підсумків торгів на ПФТС

Тікер	Галузь	Ціна угоди, грн.				Зміна до закриття попереднього торгового дня, %	Обсяг торгів		Кількість угод, шт.
		Open	High	Low	Close		грн.	шт.	
<u>CEEN</u>	Utilities	4,36	4,36	4,34	4,34	0,93 ↑	119219,74	27400	9
<u>MSICH</u>	Industrials	1758,70	1758,70	1749,00	1756,00	-0,60 ↓	108801,74	62	8
<u>BPVD</u>	Financials	1,54	1,54	1,54	1,54	1,99 ↑	25872,00	16800	1
<u>BMBZ</u>	Industrials	1,00	1,00	1,00	1,00		1998,00	2000	1
Σ=							255891	46262	19

Джерело : складено за даними ПАТ "Фондова біржа ПФТС"

Лідерами зростання обсягів торгів були облігації таких компаній:

- ДТГО "Південно-Західна залізниця" (обсяг торгів – 1260368,97 тис. грн., кількість угод – 182),
- ПАТ "Укртелеком" (обсяг торгів – 1224943,07 тис. грн., кількість угод – 101),
- ТОВ "УКР-ЛАН" (обсяг торгів – 895184,57 тис. грн., кількість угод – 148),
- ТОВ "Європа-факторинг" (обсяг торгів – 867650,30 тис. грн., кількість угод – 71),
- Державне підприємство "Донецька залізниця" (обсяг торгів – 452116,16 тис. грн., кількість угод – 103),
- СТЗОВ "Калина" (обсяг торгів – 445852,56 тис. грн., кількість угод – 24),
- Державне підприємство "Львівська залізниця" (обсяг торгів – 443240,36 тис. грн., кількість угод – 42),
- ТОВ "Розтоцьке" (обсяг торгів – 430213,62 тис. грн., кількість угод – 13).

За всіма облігаціями, які брали участь у торгах ПАТ "Фондова біржа ПФТС" у 2014 році, укладено від 1 до 497 угод [5, с. 3].

Операції з акціями посіли третє місце в торгах з всіма цінними паперами на ПАТ "Фондова біржа ПФТС", їх частка становила 2,13%. Найбільшим попитом користувались акції таких емітентів:

- ПАТ "Вінницька кондитерська фабрика" (обсяг торгів – 860000,00 тис. грн., кількість угод – 1),
- АТ "ТАСКОМБАНК" (обсяг торгів – 153208,38 тис. грн., кількість угод – 219),
- ПАТ "Дніпровагонмаш" (обсяг торгів – 147726,48 тис. грн., кількість угод – 183),
- ПАТ "АБ "Укоопспілка" (обсяг торгів – 70156,90 тис. грн., кількість угод – 15) [5, с. 4].

Найбільшу кількість угод укладено за акціями таких емітентів:

- Шахта "Комсомолець Донбасу" – 1211 угод;
- ПАТ "Шахтоуправління "Покровське" – 1160 угод;
- ПАТ "Харцизький трубний завод" – 1086 угод;
- ПАТ "ДТЕК Західенерго" – 1071 угода [4, с. 2].

Загалом результати проведеного аналітичного оцінювання діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій дозволяють констатувати, що індекс ПАТ "Фондова біржа ПФТС" в кінці 2014 року збільшився порівняно з початком року на 86,39 пункту, або на 28,75%, і станом на 01.01.2015 становив 386,92 пункту. Максимальне значення індексу ПАТ "Фондова біржа ПФТС" у грудні 2014 року становило 389,35 пункту (04.12.2014), мінімальне – 363,56 пункту (11.12.2014).

Висновки з проведеного дослідження. Наведені у статті аналітичні викладки дозволяють зробити висновки про те, що розвиток і поширення інформаційних технологій на фінансову сферу зумовлюють появу (створення) нового фінансово-інформаційного простору. Саме під впливом інформаційних технологій відбувається віртуалізація всіх операцій на фондових біржах. Таким чином, біржова торгівля перетворилася на систему електронних торгів із колосальним збільшенням швидкості проведення та кількості укладених угод.

Перспективний розвиток біржових електронних торгів в Україні існує, однак можна виділити наявність проблеми програмного та інформаційного забезпечення ринку фінансових інвестицій. Зокрема існує потреба в програмному забезпеченні з автоматизації звітності торговців, які беруть участь в онлайн-торгівлі цінними паперами. Крім цього, маємо значну потребу в розвитку інтернет-порталів, які б інформували про останні новини вітчизняного ринку фінансових інвестицій. Лише

комплексне вирішення зазначених проблем допоможе вплинути на ефективну діяльність та розвиток біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій.

Бібліографічний список

1. Іскренко Л.П. Інтернет-трейдинг та проблеми його ліквідності на фондовому ринку України / Л.П. Іскренко, Б.С. Кіров // Економіка та держава. – 2012. – № 3. – С. 88-90.
2. Коротких С. Сучасні електронні торгові системи і тенденції їх розвитку / С. Коротких // Фінансовий ринок України. – 2010. – № 11. – С. 9-12.
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nssmc.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт ПАТ «Фондова біржа «ПФТС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfts.ua/uk/list-pfts>
6. Офіційний сайт ПАТ «Українська біржа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ux.ua/ua/>
7. Солодкий М.О. Розвиток світової електронної біржової торгівлі / М.О. Солодкий // Економіка та держава. – 2010. – № 10. – С. 33-34.
8. Щербина А. Особливості розвитку електронної біржової торгівлі у світі / А. Щербина // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 1-2. – С. 69-75.

References

1. Iskrenko, L.P. and Kirov, B.S. (2012), "Internet trading and liquidity problems in the stock market of Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*, no. 3, pp. 88-90.
2. Korotkykh, S. (2010), "Modern electronic trading systems and their development trends", *Finansovyi rynok Ukrainy*, no. 11, pp. 9-12.
3. *Natsionalna komisiiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku* [The National Commission on Securities and Stock Market], available at: <http://nssmc.gov.ua> (access date February 10, 2016).
4. *Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy* [The official site of the State Statistics Service of Ukraine], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (access date February 10, 2016).
5. *Ofitsiynyi sait PAT "Fondova birzha "PFTS"* [The official website of PJSC "Stock Exchange"], available at: <http://www.pfts.ua/uk/list-pfts> (access date February 10, 2016).
6. *Ofitsiynyi sait PAT "Ukrainska birzha"* [The official website of PJSC "Ukrainian exchange"], available at: <http://www.ux.ua/ua/> (access date February 10, 2016).
7. Solodkyi, M.O. (2010), "The development of global e-exchange trading", *Ekonomika ta derzhava*, no. 10, pp. 33-34.
8. Shcherbyna, A. (2013), "Features of e-exchange trading in the world", *Rynok tsinnykh paperiv Ukrainy*, no. 1-2, pp. 69-75.

Жмуркевич А.Є., Танчак Я.А., Орловська А.Б. ДІЯЛЬНІСТЬ БІРЖОВИХ ЕЛЕКТРОННИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ СИСТЕМ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета – дослідження та аналіз діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій.

Методика дослідження. В процесі виконання роботи використовувались методи: аналізу – для дослідження діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій; конкретизації – для дослідження етапів розвитку онлайн-брокериджу в Україні за критерієм тарифікації та порядок відкриття рахунків до початку торгів; графічні та статистичні методи – для зображення структури торгів на Українській біржі, галузевої структури індексного кошика, динаміки електронних торгів на ПАТ «Фондова біржа ПФТС», динаміки підсумків торгів на ПФТС.

Результати. Досліджено діяльність біржових торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій. Визначено порядок етапів розвитку онлайн-брокериджу в Україні за критерієм тарифікації, наведена порівняльна характеристика онлайн-торгівлі на вітчизняному та міжнародних ринках фінансових інвестицій. Проведено детальний аналіз електронних торгів на двох вітчизняних біржах, а саме: Українській біржі та ПАТ «Фондова біржа ПФТС».

За результатами дослідження побудовано модель виходу на інтернет-трейдинг, де зазначено, що сам процес не є складним, хоча важливою необхідною умовою є наявність певного стартового капіталу для здійснення електронних торгів. На основі статистичних даних показано структуру торгів на Українській біржі та галузеву структуру індексного кошика.

Наукова новизна. Подальшого розвитку дістали комплексна оцінка та аналіз діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій.

Практична значущість. Проведена у статті аналітична оцінка діяльності біржових електронних торговельних систем на вітчизняному ринку фінансових інвестицій може бути використана Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а також територіальними органами Національної комісії з цінних паперів та

фондового ринку. Вказане забезпечить інформаційну прозорість вітчизняного ринку та контроль онлайн-торгівлі з боку державних органів.

Крім цього, поданий порядок відкриття рахунку до початку торгівлі та модель інтернет-трейдингу можуть стати в допомозі початковим онлайн-торговцям.

Ключові слова: online-брокеридж, біржа, електронна торгівля, інтернет-трейдинг, онлайн-торгівля, інвестиції, цінні папери, ринок фінансових інвестицій, інтернет-технології, котирування, комп'ютеризація, online-брокер.

Zhmurkevych A.E., Tanchak Ya.A., Orlovska A.B. THE ACTIVITY OF THE ELECTRONIC STOCK EXCHANGE SYSTEMS IN THE DOMESTIC MARKET OF FINANCIAL INVESTMENTS

Purpose – the research and the analysis of the activity of the electronic stock exchange systems in the domestic market of financial investments.

Methodology of research. The methods which were used during while working on the article: the analysis – for research the activity of the electronic stock exchange systems in the domestic market of financial investments; specifications – for research of the development phases of the online brokerage in Ukraine by criterion of tariffing and the order of the opening of accounts before beginning of the auction; the graphic and statistical methods – for the representation of the structure of the Ukrainian exchange auction, branch structure of an index basket, dynamics of the electronic auction on the Public Joint Stock Company "PFTS stock exchange", the dynamics of the results of the auction on the PFTS.

Findings. The activity of electronic stock exchange systems in the domestic market of financial investments is examined. In the context of the studied problem the order of the development phases of the online brokerage in Ukraine by criterion of tariffing is given; the comparative characteristic of online trade on domestic and the international markets of financial investments is provided. The detailed analysis of the electronic auction in two domestic exchanges is carried out, namely for the Ukrainian Public Joint Stock Company "PFTS stock exchange".

The model of an entering to Internet trading was constructed by the results of the research. It was noted that the process wasn't difficult though the important necessary condition was the existence of the defined starting capital for implementation of the electronic auction. On the basis of the statistical data the structure of the auction in the Ukrainian exchange and the branch structure of the index basket are shown.

Originality. The complex assessment and the analysis of the activity of electronic stock exchange systems in the domestic market of financial investments has received its further development.

Practical value. The analytical assessment of the activity of electronic stock exchange systems in the domestic market of financial investments which is carried out in the article, can be used by the National commission on securities and stock market and also by territorial authorities of the National commission on securities and stock market. It will provide information transparency of the domestic market and government agency control of online trade.

Besides, the order of the account opening till a beginning of a trade and the model of Internet trading can be used by initial online dealers.

Key words: online-brokerage, exchange, electronic trading, Internet trading, online trade, investments, securities, market of financial investments, Internet technologies, quotation, computerization, online-broker.

Жмуркевич А.С., Танчак Я.А., Орловская А.Б. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БИРЖЕВЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВЫХ СИСТЕМ НА ОТЕЧЕСТВЕННОМ РЫНКЕ ФИНАНСОВЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Цель – исследование и анализ деятельности биржевых электронных торговых систем на отечественном рынке финансовых инвестиций.

Методика исследования. Во время написания статьи использовались методы: анализа – для исследования деятельности биржевых электронных торговых систем на отечественном рынке финансовых инвестиций; конкретизации – для исследования этапов развития онлайн-брокериджа в Украине по критерию тарификации и порядок открытия счетов к началу торгов; графические и статистические методы - для изображения структуры торгов на Украинской бирже, отраслевой структуры индексной корзины, динамики электронных торгов на ПАТ "Фондовая биржа ПФТС", динамики итогов торгов на ПФТС.

Результаты. Исследована деятельность биржевых торговых систем на отечественном рынке финансовых инвестиций. В контексте исследуемой проблемы подан порядок этапов развития онлайн-брокериджа в Украине по критерию тарификации, приведена сравнительная характеристика онлайн-торговли на отечественном и международных рынках финансовых инвестиций. Проведен детальный анализ электронных торгов на двух отечественных биржах, а именно: Украинской бирже и ПАТ "Фондовая биржа ПФТС".

По результатам исследования построена модель выхода на интернет-трейдинг, где отмечено, что сам процесс не является сложным, хотя важным необходимым условием является наличие определенного стартового капитала для осуществления электронных торгов. На основе статистических данных, показана структура торгов на Украинской бирже и отраслевая структура индексной корзины.

Научная новизна. Дальнейшего развития получили комплексная оценка и анализ деятельности биржевых электронных торговых систем на отечественном рынке финансовых инвестиций.

Практическая значимость. Проведенная в статье аналитическая оценка деятельности биржевых электронных торговых систем на отечественном рынке финансовых инвестиций может быть использована Национальной комиссией по ценным бумагам и фондовому рынку, а также территориальными органами Национальной комиссии по ценным бумагам и фондовому рынку. Указанное обеспечит информационную прозрачность отечественного рынка и контроль онлайн-торговли со стороны государственных органов.

Кроме этого, поданные порядок открытия счета к началу торговли и модель интернет-трейдинга могут помочь начальным онлайн-торговцам.

Ключевые слова: online-брокеридж, биржа, электронная торговля, интернет-трейдинг, онлайн-торговля, инвестиции, ценные бумаги, рынок финансовых инвестиций, интернет-технологии, котировка, компьютеризация, online-брокер.